

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

извештај за треће тромесечје 2007. године

Тржиште осигурања	2
Учесници на тржишту	2
Структура портфеља осигурања	3
Билансна сума и билансна структура.....	5
Показатељи пословања.....	8
Солвентност	8
Квалитет имовине.....	8
Покривеност техничких резерви	9
Ликвидност	10
Аутоодговорност	10
Закључак	11

Тржиште осигурања

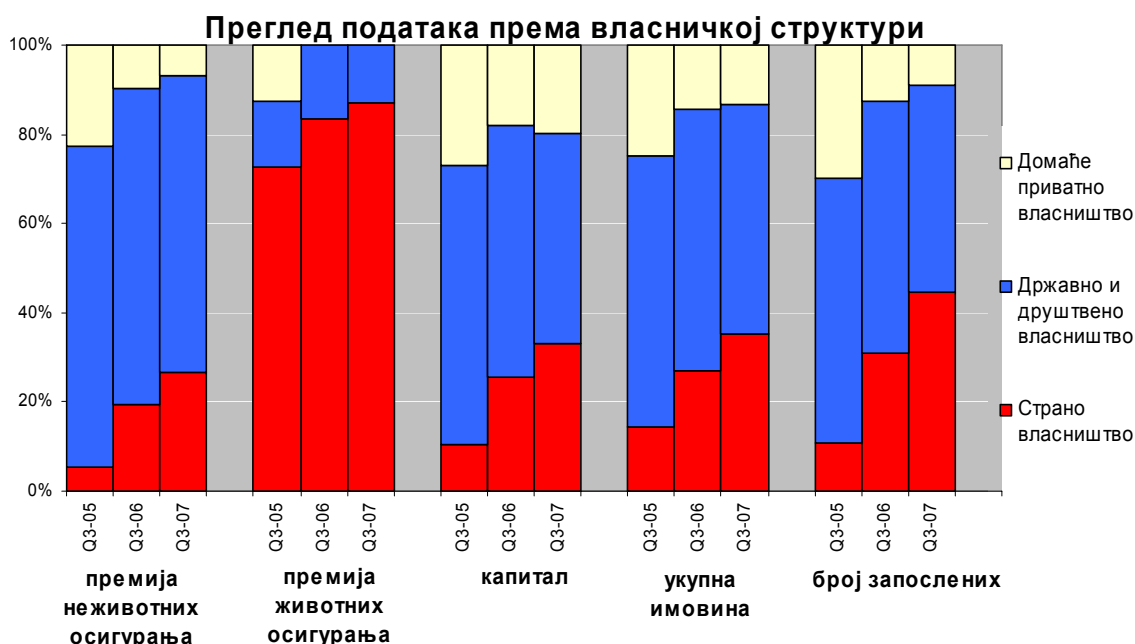
Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

У трећем тромесечју 2007. године послује 20 друштава, од којих се 17 искључиво бави пословима осигурања, 2 само пословима реосигурања, док се 1 друштво бави пословима осигурања и реосигурања. Од друштава која се баве пословима осигурања искључиво животним осигурањем баве се 3 друштва, искључиво неживотним осигурањем 8 друштава, а 7 друштава бави се и животним и неживотним осигурањем.

Посматрано према власничкој структури капитала од 20 друштава за осигурање 12 је у већинском страном, 8 у већинском домаћем власништву (од којих су 2 друштва у државно-друштвеној својини, а 6 друштава у приватној својини).

Друштва у већинском страном власништву исказују повећано учешће на тржишту осигурања, како у укупној премији – 33%, тако и у укупном капиталу – 32,9%, што је резултат 5 Greenfield инвестиција у сектор осигурања током 2006. и 2007. године. Ова друштва чине чак 87,1% тржишта *животног осигурања*, док два највећа друштва учествују са 66,5% у *неживотним осигурањима*, што се види из следећег графика.

Остали учесници на тржишту

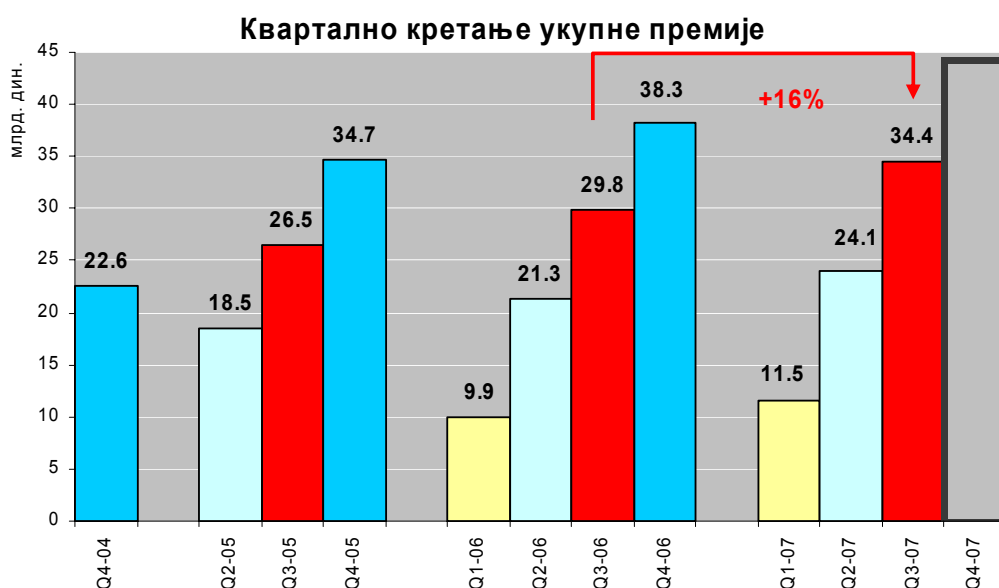
Поред друштава за осигурање, у продајној мрежи учествују 4 банке које су добиле дозволу за обављање послова заступања, 48 правних лица, 106 физичких лица-предузетника, једна туристичка агенција, као и 5002 физичка лица која су добила овлашћење за заступање односно посредовање у осигурању.

Учешће банака у продаји полиса осигурања би требало да допринесе повећању обима и побољшању квалитета продајне мреже. Да би се то остварило потребно је да друштва за осигурање уведу производе намењене продаји у банкама, значи производе који би били прилагођени потребама корисника банкарских услуга, као и да пружи неопходну подршку банкама у улагању у технику и едукацију запослених.

Структура портфеља осигурања

Укупна премија осигурања је према подацима на дан 30.09.2007. године износила 34,4 милијарди динара (437 мил. евра или 618 мил. USD), док је на дан 30.09.2006. године она износила 29,8 милијарди динара (363 мил. евра или 462 мил. USD). Поређењем трећег квартала 2007. са истим 2006. године запажа се *раст од 16%*.

Процењује се да ће укупна премија у 2007. години износити 44,3 милијарди динара.

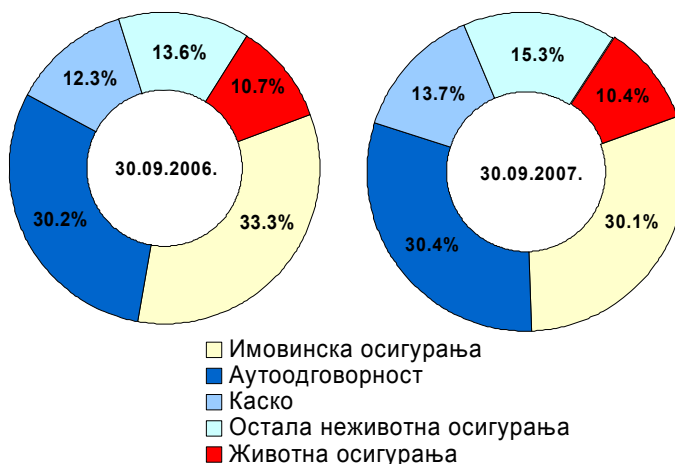

Учешће неживотних осигурања у структури премије износило је 89,6%. Учешће животних осигурања од 10,4% је на приближно сличном

нивоу учешћа који је био у 2006. години, што је позитиван знак обзиром на пренос премије добровољног пензионог осигурања три друштва за осигурање на добровољне пензионе фондове, који је извршен у складу са законском регулативом.

Поређењем премија неживотних осигурања уочава се да аутоодговорност бележи највеће учешће - 30,4%, што је био случај само у 2006. години, преузимајући место имовинским осигурањима, која бележе учешће од 30,1% и пораст од 5% у односу на исти период претходне године. Осигурање моторних возила (каска) бележи раст учешћа са 12,3% на 13,7%, што је резултат највећег пораста од 29%, у групи неживотних осигурања са значајним учешћем у укупној премији, у односу на трећи квартал 2006. године.

Укупна премија према врстама осигурања у трећем тромесечју 2006. и трећем тромесечју 2007. год.

Поређењем учешћа премије добровољног здравственог осигурања уочава се њен раст са 3,3% у трећем кварталу 2006. год. на 4,1% у истом периоду 2007. год., што прати и њен пораст од 40%. Врста осигурања, која по учешћу у премији није значајна (1,5%), али у трећем тромесечју 2007. године има пораст од чак 253% у односу на треће тромесечје 2006. године је осигурање кредита, што је последица настављеног раста кредитне активности банака и у 2007. години, нарочито у области кредитирања становништва, које је порасло у трећем кварталу 2007. у односу на трећи квартал 2006. године за 58,7%.

Груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији, извршено у три групе, с тим да прву групу чине друштва са преко 15% у укупној премији, другу са учешћем мањим од 15% и трећу са мање од 3%, указује на присутност велике концентрације портфеља са тенденцијом смањења, што се види из наведене табеле. Обзиром на улазак нових

друштава за осигурање на тржиште у току 2007. године за очекивати је да се ова слика учешћа значајније промени већ на крају 2007. године.

Учешће друштава за осигурање у укупној премији према реег групама ¹⁾					
Група		2004	2005	2006	30.9.2007.
I	Учешће у укупној премији у %	74.2	64.9	63.4	60.9
	Број друштава за осигурање	2	2	2	2
II	Учешће у укупној премији у %	11.8	21.5	21.6	21.4
	Број друштава за осигурање	3	4	3	2
III	Учешће у укупној премији у %	14.0	13.6	15.1	17.6
	Број друштава за осигурање	15	11	10	14

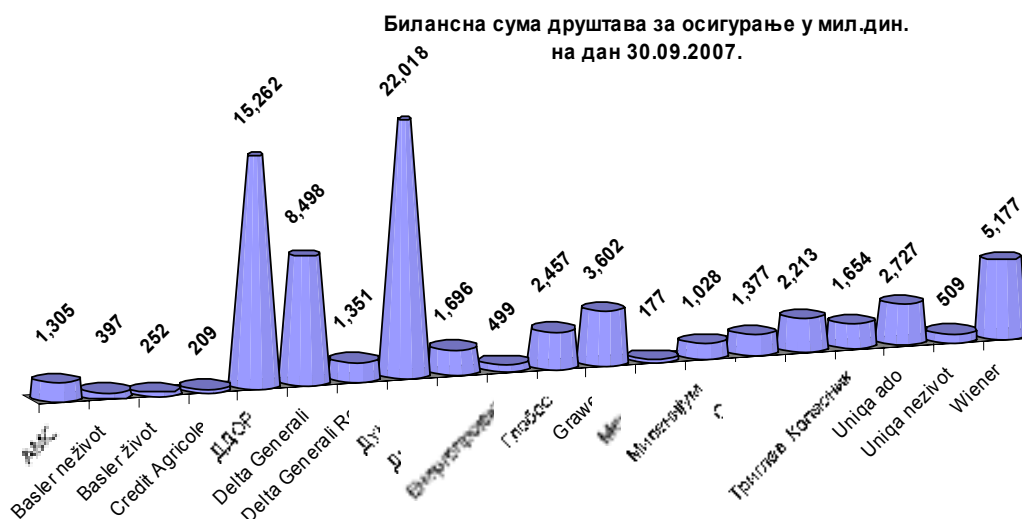
1) Без друштава која се баве пословима реосигурања.
Извор: Народна банка Србије

Пораст удела друштава која су у већинском страном власништву у укупном портфељу са 26,4% у трећем кварталу 2006. год. на 33% у истом периоду 2007. год. је резултат преузимања домаћих приватних друштава од стране страних осигуравајућих кућа током 2006. године. Ова друштва бележе раст како учешћа њихове премије живота у укупној премији живота свих друштава са 83,5% у трећем кварталу 2006. год. на 87,1% у истом периоду 2007. год. (од којих се 57,6% односи на два друштва која у укупној премији свих врста осигурања учествују са само 10,5%), тако и учешћа њихове премије неживота у укупној премији неживота свих друштава у посматраним кварталима са 19,5% у трећем кварталу 2006. год. на 26,7% у трећем кварталу 2007. год.

Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Укупна имовина друштава за осигурање изражена билансном сумом, у поређењу са трећим кварталом 2006. год., повећана је у трећем кварталу 2007. године за 32,4%, односно са 54,7 млрд. дин. на 72,4 млрд. дин., чиме се наставља тренд њеног раста.

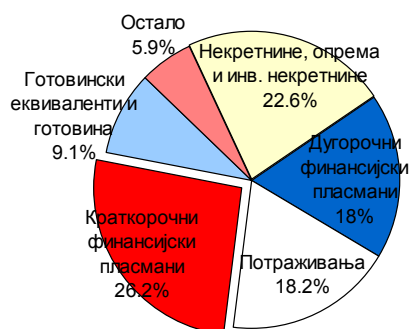

Као што се види из претходног графика висина билансне суме је неуједначена по друштвима, тако да је њен износ код два највећа друштва преко 15 млрд. динара, код следећа два по рангу се креће од 5 до 8,5 млрд. дин., док је код свих осталих друштава испод 4 млрд. дин.

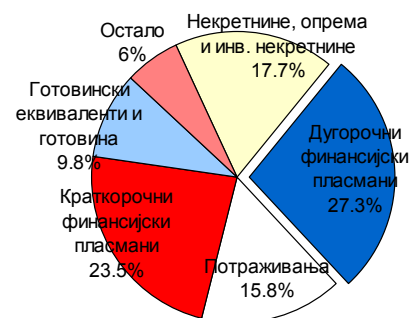
Структура aktive

У структури aktive друштава за осигурање са стањем на дан 30.9.2007. године, тренд претежног учешћа обртне имовине, започетог у првом тромесечју 2006. године, се наставља и износи 54,3% (од чега на краткорочне финансијске пласмане 23,5%, а на потраживања по премијама 15,8%), док се 45,6% односи на сталну имовину (од чега 27,3% на дугорочне финансијске пласмане, а 17,7% на некретнине и опрему).

Структура aktive на дан 30.9.2006. године

Структура aktive на дан 30.09.2007. године

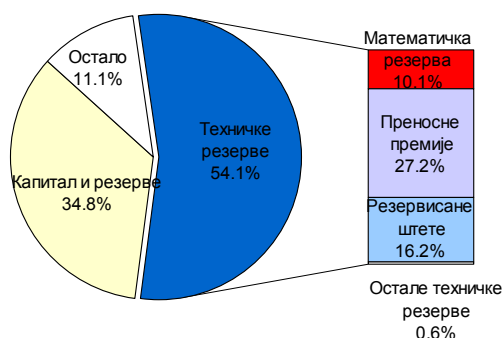
У поређењу са истим периодом претходне године уочава се побољшање структуре aktive обзиром да, с једне стране дугорочни финансијски пласмани преузимају претежно учешће у оквиру сталне

имовине од некретнина, са растом од 100,5%, а с друге стране учешће потраживања у оквиру обртне имовине показује тенденцију опадања (са 18,2% на 15,8%), док доминантност овог учешћа припада краткорочним финансијским пласманима, чија стопа раста у посматраном периоду износи 18,7%.

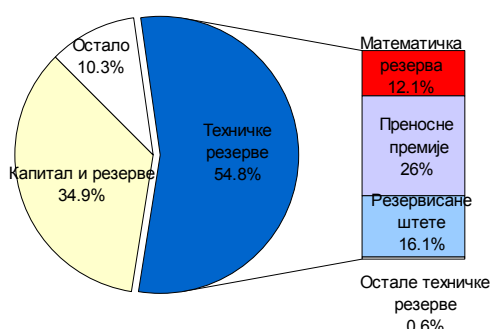
Структура пасиве

У структури пасиве на дан 30.09.2007. године 54,8% се односи на техничке резерве, а 34,9% на капитал и резерве. Поређењем са структуром пасиве на дан 30.09.2006. год, када је учешће техничких резерви износило 54,1%, а капитала и резерви 34,8%, уочава се да су друштва наставила тренд повећања учешћа издвајања средстава у техничке резерве. Капитал и резерве су исказали пораст од 30,1% (са 18,3 на 23,8 млрд. дин), који је углавном резултат уласка нових друштава на тржиште осигурања, тако да учешће капитала бележи благи раст у односу на трећи квартал 2006. године. Раст техничких резерви у посматраном периоду од 31,7% и то са 28,4 млрд. дин. на 37,4 млрд. дин. је заједно са адекватним улагањима ових резерви, од највећег значаја за сигурност осигураника.

Структура пасиве на дан 30.9.2006. године

Структура пасиве на дан 30.9.2007. године

Настављени тренд повећавања техничких резерви (уз, у односу на ово повећање, нижи раст премије од 16%), као значајан показатељ резултата предузетих активности на стабилизацији и уређивању тржишта осигурања, указује на прихватање добре праксе осигураваача да реалније процењују ове резерве и тиме у значајној мери доприносе заштити

интересе осигураника и корисника осигурања, као и јачању поверења у сектор осигурања.

Показатељи пословања

Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису покривени техничким резервама.

Законом о осигурању, почев од 30.06.2005. године први пут је у Србији уведена обавеза друштава да одржавају гарантну резерву на нивоу који је изнад маргине солвентности.

Подзаконском регулативом, сачињеном у складу са директивама Европске уније, маргина солвентности се од јуна 2005. год. обрачунава на основу критеријума који уважавају врсту послова којима се друштва за осигурање баве, као и обим пословања и штете у трогодишњем периоду.

Маргина солвентности на дан 30.9.2007. год. у Србији је износила 9,9 млрд. дин., а гарантна резерва 21,9 млрд. дин., са стопама раста од 8%, односно 22% у односу на 30.9.2006. год.

Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* у трећем тромесечју 2006. и 2007. године респективно износи 50,94% и 39,36%. На позитивну промену вредности овог показатеља у трећем тромесечју 2007. године, која у смислу овог показатеља значи смањење проблема у измиривању обавеза ових друштава, утицао је с једне стране пораст укупне aktive друштава а с друге стране пад вредности дела aktive коју може карактерисати отежана наплативост.

Учешће наведених облика aktive смањено је и у друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* са 19,99% у трећем тромесечју 2006. године на 17,4% у трећем тромесечју 2007. године.

Покривеност техничких резерви

Друштво је дужно да, осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, врши улагање средстава зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рачности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а у циљу обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* је у трећем тромесечју 2007. године приметно побољшање у односу на треће тромесечје 2006. године. Наиме, према подацима достављеним од стране друштава покривеност техничких резерви прописаним облицима активе у трећем тромесечју 2007. године износи 101,15%, док је у трећем тромесечју 2006. године износило 97,66%. Ипак, и поред овог побољшања, као и побољшања исказаног кроз показатељ који узима у обзир и прописану диверсификацију улагања у прописане облике активе, по којем покривеност техничких резерви у трећем тромесечју 2007. године износи 94,72%, а у трећем тромесечју 2006. године је износило 93,3%, закључују се да је још увек присутна недовољна диверсификација пласмана.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* у трећем тромесечју 2007. године побољшава се покривеност техничких резерви прописаним облицима активе и износи 100,21%, док је у трећем тромесечју 2006. године износило 100,01%. Такође се побољшава и диверсификација пласмана у односу на 2006. годину обзиром да је покривеност техничких резерви прописаним облицима активе уз уважавање захтева за диверсификацијом пласмана у трећем тромесечју 2006. године износило 99,82%, а у трећем тромесечју 2007. године 100,07%.

У трећем тромесечју 2007. године техничке резерве *животних осигурања* друштава која се баве пословима осигурања највећим делом биле су покривене хартијама од вредности (67%) и готовином и депоновањем код банака са по 13%. У структури покрића техничких резерви *неживотних осигурања* најзаступљеније је депоновање код банака са 27% и акције којима се тргује са 19%.

Код друштава која се баве пословима реосигурања у структури улагања техничких резерви *неживотних осигурања* преовлађује преносна премија која пада на терет ретроцесионара са 46%, хартије од вредности са 16% и депоновање код банака са 15%.

Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама оно мора водити рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. Обзиром да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ који мери ликвидност као однос брже утрживе активе (акције којима се тргује на организованом тржишту, друге хартије од вредности расположиве за продају којима се тргује на организованом тржишту, хартије од вредности издате од стране државе, централне банке, међународних финансијских институција и готовински еквиваленти и готовина) и краткорочних обавеза у трећем тромесечју 2007. год. износи 72,53% и у поређењу са 45,83% у трећем тромесечју 2006. године, представља побољшање које је проистекло из бржег раста ликвидне активе (93,54%) од краткорочних обавеза (22,3%).

Овај показатељ код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* износи у трећем тромесечју 2007. године 240,25% што говори о више него довољним ликвидним средствима за покриће обавеза краткорочног карактера.

Аутоодговорност

У трећем тромесечју 2007. године обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима се бавило 10 друштава.

Док с једне стране укупна премија аутоодговорности бележи раст од 16% у односу на трећи квартал 2006. године, с друге стране се уочава раст износа решених штета од 35%.

Присутна је концентрација портфеља, која се огледа у учешћу премије два највећа друштва за осигурање у укупној премији од 58%.

Закључак

Компарацијом података трећег тромесечја 2007. год. и истог периода 2006. год. може се закључити да се наставља позитиван тренд стања и развоја на тржишту осигурања:

- Остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 32% и то са 54,7 млрд. дин. на 72,4 млрд. динара, уз највећи раст билансне суме, посматрано према власништву, друштава у већинском страном власништву од чак 74%.
- Остварено је повећање капитала од 30 % , тј. са 18,3 млрд. динара на 23,8 млрд. динара, с тим да највећи пораст у посматраном периоду бележе друштва у страном власништву – 68%.
- Остварено је повећање техничких резерви од 32%, док је квалитет њиховог улагања побољшан, уз и даље присутну недовољну диверсификацију пласмана.
- Укупна премија од 34,4 млрд. дин. је за 16% већа од премије у трећем тромесечју претходне године.
- Учешће неживотних осигурања од 89,6% у укупној премији је доминантно. Добровољно здравствено осигурање бележи раст учешћа са 3,3% на 4,1% у трећем тромесечју 2007. год. уз пораст од 40%.
- Животна осигурања, и поред преноса премије добровољног пензионог осигурања три друштва за осигурање на добровољне пензионе фондове, бележе учешће од 10,4%, што је у нивоу учешћа у 2006. години.
- Учешће два највећа друштва у укупној премији, иако смањено од 64,9% на 60,9%, говори о и даље присутној концентрацији тржишта.
- Двадесет друштава за осигурање има 9236 запослених, што је пораст од 21% у односу на треће тромесечје 2006. год.

Србија представља значајан потенцијал за развој различитих видова дугорочне штедње, у чему је Народна банка Србије узела активно учешће продајом сопствених штедних записа, а са циљем подстицања динарске штедње становништва. Податак о укупној штедњи становништва, како динарској тако и девизној, која је у септембру 2007. године достигла ниво од 347 млрд. динара указује на постојање предуслова за развој животног осигурања, као једног од облика дугорочне штедње и као фактора привредног раста.